

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący	SSR p.o. SSO Adam Bojko
Protokolant	sekr. sąd. Aneta Wojtasik

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z powództwa H. K.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zadośćuczynienie w kwocie 90 000 zł

oraz sprawy z powództwa S. K.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zadośćuczynienie w kwocie 90 000 zł

I. zasądza od pozwanego (...) S.A.

w W. na rzecz powódki H. K. kwotę 50 000 (pięćdziesiąt tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty;

II. oddała powództwo H. K. w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego (...) S.A.

w W. na rzecz powódki H. K. kwotę 479 (czterysta siedemdziesiąt dziewięć) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazuje pobrać od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 2 500 (dwa tysiące pięćset) zł tytułem należnej opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa, od której powódka H. K. została zwolniona oraz kwotę 21,20 (dwadzieścia jeden i 20/100) zł tytułem zwrotu części wydatków związanych z opinią biegłego z zakresu psychologii;

V. nakazuje pobrać od powódki H. K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 17 (siedemnaście) zł tytułem zwrotu pozostałej części wydatków na koszty opinii biegłego z zakresu psychologii oraz odstępuje od obciążenia powódki nieuiszczoną częścią opłaty sądowej od oddalonych części powództwa;

VI. zasądza od pozwanego (...) S.A.

w W. na rzecz powoda S. K. kwotę 40 000 (czterdzieści tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty;

VII. oddała powództwo S. K. w pozostałej części;

VIII. znosi wzajemnie między stronami poniesione koszty procesu;

IX. nakazuje pobrać od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa –Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 2 000 (dwa tysiące) zł tytułem należnej opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa, od której powód S. K. został zwolniony;

X. odstępuje od obciążenia powoda S. K. pozostałą częścią nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu.

Sygn. akt I C 1378/12 (I C 1379/12)

UZASADNIENIE

Powódka H. K. w pozwie wniesionym przeciwko (...) S.A. w W. zażądała zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 90 000 zł na podstawie art. 448 § 1 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 2012 r. do dnia zapłaty. Wniosła ponadto o zasądzenie od strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 7 200 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Powód S. K. w pozwie wniesionym przeciwko (...) S.A. w W. zażądał zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 90 000 zł na podstawie art. 448 § 1 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 2012 r. do dnia zapłaty. Wniósł ponadto o zasądzenie od strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 7 200 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Uzasadniając zgłoszone roszczenia powodowie przytoczyli następujące okoliczności. W dniu 27 marca 2008 r. na drodze K -74, w miejscowości W., gmina P., kierujący samochodem ciężarowym marki M. nr rej. (...) S. P. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że jechał z prędkością około 80 km/h na terenie zabudowanym, w którym obowiązuje ograniczenie prędkości do 50 km/h oraz nie obserwował uważnie drogi nie zachowując wystarczającej ostrożności najechał na tył stojącego na jego pasie ruchu samochodu O. (...) nr rej. (...) na skutek czego samochód ten zapalił się i przemieścił na przeciwny pas ruchu, gdzie zderzył się z jadącym z przeciwnego kierunku ruchu samochodem osobowym marki T. o nr rej. (...), czym nieumyślnie spowodował wypadek drogowy. W wyniku wypadku śmierć na miejscu poniosła ich córka A. J. (1), kierująca pojazdem marki O. (...). Sprawca zdarzenia wyrokiem Sądu Rejonowego w Opocznie z dnia 12 stycznia 2010 r., sygn.. akt II K 127/08 został uznany za winnego popełnienia czynu określonego w art. 177 § 2 k.k. i skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 5 lat. Pojazd sprawcy wypadku w dacie zdarzenia posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. Powodów i ich zmarłą córkę łączyła niezwykle silna więź emocjonalna. Jej strata wywołała u nich ból i cierpienie. Nadal nie pogodzili się z jej odejściem. Odczuwają pustkę po jej odejściu. Podupadli na zdrowiu. Powódka podjęła leczenie na serce i nadciśnienie, ma problemy ze snem.

Postanowieniem z dnia 26 września 2012 r. Sąd połączył obie sprawy w celu łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Pozwany w odpowiedziach na pozwy nie uznał obu powództw i wniósł o ich oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podnosząc, iż zgłoszone roszczenia są niezasadne, tak co do faktu naruszenia dóbr osobistych, jak i objęcia tego rodzaju zdarzeń ochroną ubezpieczeniową w ramach ubezpieczenia obowiązkowego OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Z ostrożności procesowej zakwestionował wysokość zgłoszonych roszczeń, podnosząc, iż są wygórowane.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 27 marca 2008 r. S. P. kierując samochodem ciężarowym marki M. nr rej. (...) na drodze (...) w miejscowości W., gmina P. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że jechał z prędkością około 80 km/h na terenie zabudowanym, w którym obowiązuje ograniczenie prędkości do 50 km/h oraz nie obserwował uważnie drogi nie zachowując wystarczającej ostrożności, najechał na tył stojącego na jego pasie ruchu samochodu

O. (...) nr rej. (...) na skutek czego samochód ten zapalił się i przemieścił na przeciwny pas ruchu, gdzie zderzył się z jadącym z przeciwnego kierunku ruchem samochodem osobowym marki T. o nr rej. (...). W wyniku wypadku śmierć na miejscu poniosła córka powodów A. J. (1), kierująca pojazdem marki O. (...) oraz ich wnuczka A. J. (2), będąca pasażerką tego pojazdu, a wnuczek A. J. (3) doznał obrażeń ciała w postaci ciężkiego urazu czaszkowo –mózgowego ze złamaniem kości sklepienia czaszki oraz krwiakiem nadtworówkowym nad lewą półkulą mózgu i krwiakiem przymózgowym nad prawy płatek czołowy mózgu oraz ogniskowymi stłuczeniami półkul mózgu, oparzenia II i III stopnia, obejmujące około 20 % powierzchni ciała w tym głowy, ud, rąk i pleców, powodujące u niego wystąpienie choroby realnie zagrażającej życiu.

/ustalenia wynikające z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Opocznie z dnia 12 stycznia 2010 r., wydanego w sprawie sygn. akt II K 127/08/

Córka powodów A. J. (4) w chwili śmierci miała ukończone 33 lata. Była zamężna. Miała troje niepełnoletnich dzieci. Mieszkała z mężem i dziećmi w miejscowości W., położonej w odległości około 25 km od miejsca zamieszkania powodów. Odwiedzała powodów nawet dwa razy w tygodniu. Zdarzało się, iż spędzała u powodów cały weekend. Powodowie również jeździli do jej miejsca zamieszkania raz na tydzień bądź dwa tygodnie. A. J. (1) nie pracowała, zajmowała się wychowywaniem dzieci i prowadzeniem domu. Jej mąż pracował w Wielkiej Brytanii i tam przebywał. Powodowie i ich córka pomagali sobie wzajemnie. Byli zżyci. Zwierzali się sobie ze swoich zmartwień i trosk. Po śmierci córki powodowie jeden raz skorzystali z pomocy psychologa. Powódka od śmierci córki musi przyjmować stale lekarstwa ze względu na nasilenie problemów z ciśnieniem tętniczym. Początkowo przyjmowała również leki uspokajające. Od dwóch lat leczy się u neurologa z powodu napięciowych bólów głowy. Ma problemy z zasypianiem. Stan zdrowia powoda po śmierci córki również uległ pogorszeniu. Powód leczy się z powodu cukrzycy i nowotworu. Wszystkie spotkania i uroczystości rodzinne wywołują u powodów wspomnienia tragicznej śmierci córki oraz smutek. Powodowie nadal nie pogodzili się z jej śmiercią. Powodowie mają jeszcze cztery córki, które są zamężne oraz dziewięcioro wnucząt. Córka J. J. mieszka razem z powodami. Ma jedno dziecko. Córki I. P. i B. W. mieszkają w tej samej miejscowości, w której mieszkają powodowie. Córka D. R. mieszka w O.. Powodowie mają bardzo dobre relacje ze wszystkimi swoimi córkami. Utrzymują z nimi i ich rodzinami stałe kontakty. Otrzymują od nich pomoc i wsparcie.

/dowód: odpis skrócony aktu zgonu A. J. (1) k. 64, zeznania powódki H. K.: protokół audio –wideo k. 114, adnotacje: 00:09:00 -00:11:26, 00:12:15 -00:19:40, 00:21:30 -00:22:28, 00:22:43 -00:27:35, 00:08:50 -00:09:00, protokół audio –wideo k. 48, adnotacje: 00:06:40 -00:07:00, 00:08:00 -00:15:00, zeznania powoda S. K.: protokół audio –wideo k. 114, adnotacje: 00:29:05 -00:33:40, 00:28:50 -00:29:05, protokół audio –wideo k. 48, adnotacje: 00:15:40 -00:21:00/

U powódki H. K. występują cechy zachowań charakterystyczne dla rozwiniętych zaburzeń przystosowania emocjonalnego do rzeczywistości w wyniku doświadczenia urazu psychicznego tzw. zaburzenia adaptacyjne o istotnym nasileniu. Mają one bezpośredni związek z doświadczeniem śmierci córki i wnuczki oraz okoliczności temu towarzyszących. Powódka ma mocno rozbudowane poczucie żalu i krzywdy w związku ze śmiercią córki, a poziom nasilenia tych emocji jest typowy dla osób, które doświadczyły urazu psychicznego pod postacią śmierci osoby najbliższej. Zaburzenia adaptacyjne są skutkiem destrukcyjnego wpływu negatywnych emocji, które powstały u powódki po śmierci córki. Jednocześnie u powódki występuje nadwrażliwość emocjonalna na tematy związane bezpośrednio ze śmiercią córki oraz następstwami tej śmierci. Zmiany te mają charakter nieodwracalny i mają oraz będą miały istotnie niekorzystny wpływ na dalsze życie psychofizyczne powódki. Zakres zmian, które powstały w psychice powódki w wyniku przeżycia śmierci córki w sposób istotny zaburzył jej funkcjonowanie psychospołeczne oraz fizjologiczne. Powódka ma zaburzone zdolności adaptacyjne, a stan ten jest i będzie potęgowany innymi problemami zdrowotnymi, których nasilenie będzie się pogarszało w wyniku stresu związanego z następstwami emocjonalnymi śmierci osoby najbliższej. Prognozy w zakresie stabilizacji stanu psychicznego powódki są zdecydowanie negatywne. Powódka wymaga opieki psychologicznej o charakterze wspierającym w celu zniwelowania przewlekłych objawów „żalu po starcie”. U powódki nastąpiło skumulowanie przewlekłych

oraz niekorzystnych czynników osobistych i zdrowotnych mające swoje negatywne następstwa w jej wydolności psychospołecznej.

/dowód: opinia biegłego z zakresu psychologii J. T. k. 83 -85/

U powoda S. K. nie występują zaburzenia adaptacyjne, które mogłyby zakłócać zdolność do efektywnego realizowania celów życiowych, co oznacza, iż uraz psychiczny związany z doświadczeniem śmierci córki nie miał istotnych psychologicznie, odległych negatywnych następstw dla funkcjonowania jego sfery psychicznej. Deklarowane problemy psychosomatyczne i adaptacyjne są następstwem przekonań powoda, w wyniku czego, świadomie i nieświadomie dokonuje on ich wyolbrzymiania. Jest to zjawisko tzw. agrawacji, która nie ma charakteru psychopatologicznego tj. nie należy jej traktować jako szkody psychicznej w wyniku doświadczenia urazu psychicznego. Aktualna sprawność umysłowa powoda jest typowa dla wieku rozwojowego. Tym samym brak jest podstaw stwierdzenia, że na skutek śmierci córki u powoda wystąpiły zaburzenia sprawności procesów poznawczych (np. myślenia, pamięci itp.). Z psychologicznego punktu widzenia powód doświadczył negatywnych, ale krótkotrwałych następstw śmierci córki. Wystąpiły u niego sytuacyjne problemy emocjonalne określane jako tzw. „ostry zespół stresu pourazowego”, a towarzyszące temu zakłócenia życia psychicznego powodowały zakłócenia w funkcjonowaniu psychospołecznym, ale w przypadku powoda skutek ten nie wywołał szczególnych problemów adaptacyjnych, nie wyłączył powoda z bieżącego życia. Z uwagi na właściwości psychospołeczne oraz osobowościowo –emocjonalne, dokonał on tzw. racjonalizacji sytuacji, a co za tym idzie bieżące działania oraz tworzenie i realizację planów życiowych. Doświadczenie śmierci córki nie przeobraziło się w tzw. „przewlekły zespół stresu pourazowego”, który zaburzałby życie psychospołeczne powoda i stanowił wyraźną szkodę psychiczną w związku z wypadkiem. Powód może przeżywać nadal przeżywać żal po stracie córki, ale nasilenie tych przeżyć nie wskazuje na przewlekłe zaburzenie sfery psychicznej.

/dowód: opinia biegłego z zakresu psychologii J. T. k. 86 -87/

Pismem doręczonym w dniu 23 lipca 2012 r. powodowie reprezentowani przez (...) S.A. w L., zgłosili pozwanemu Zakładowi (...) poniesione szkody w związku z jego odpowiedzialnością gwarancyjną za szkody związane z ruchem pojazdu kierowanym przez sprawcę wypadku i wezwali do zapłaty zadośćuczynienia w kwocie po 150 000 zł na rzecz każdego z powodów na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. Strona pozwana pismem z dnia 30 lipca 2012 r. odmówiła zaspokojenia roszczenia, podnosząc, iż sprawa wypadku naruszył tylko dobra osobiste zmarłej A. J. (1), a ból i cierpienie po śmierci osoby najbliższej nie mieści się w kategorii naruszenia dobra osobistego zgodnie z art. 448 k.c.

/dowód: zgłoszenie szkody wraz z wezwaniem do zapłaty z dnia 19.07.2012 r. k. 117 -120, potwierdzenie doręczenia zgłoszenia szkody k. 157, pełnomocnictwo k. 142, pismo strony pozwanej z dnia 30.07.2012 r. k. 116, 26/

Sąd zważył, co następuje:

Oba powództwa są częściowo zasadne.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest już stanowisko, iż najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (por. wyrok z dnia 14.01.2010 r., IV CK 307/09, OSNC –ZD 2010, nr C, poz. 91, uchwała z dnia 22.10.2010 r. III CZP 76/10, OSNC –ZD 2011, nr B, poz. 42, wyrok z dnia 10.10.2010 r. II CSK 248/10, OSNC –ZD 2011, nr B, poz. 44, wyrok z dnia 11.05.2011 r., I CSK 621/10, L. rok 2011, uchwała z dnia 13.07.2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012, Nr 1, poz. 10).

Sąd Okręgowy podziela w całości trafną argumentację jurydyczną stanowiącą podstawę poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w powołanych wyżej orzeczeniach.

Katalog dóbr osobistych określonych w art. 23 k.c. ma charakter otwarty. Judykatura i doktryna ciągle odkrywają nowe postaci dóbr osobistych np. kult pamięci po zmarłej osobie bliskiej, sfera życia prywatnego, prawo do korzystania

z nieskażonego środowiska, cisza domowa. Brak jest ostrych granic pomiędzy poszczególnymi dobrami. Występują wątpliwości dotyczące relacji między poszczególnymi dobrami osobistymi wymienionymi w art. 23 k.c. oraz pomiędzy nimi, a tymi nowymi. Precyzyjne ustalenie listy dóbr osobistych nie jest w tej sytuacji możliwe (por. M. Pazdan (w): System Prawa Prywatnego, t. 1, Warszawa 2007, s. 1118 -1119, s. 1141 -1149).

Według powszechnie panującego przekonania dobra osobiste są wartościami niemajątkowymi związanymi z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawnych, w przypadku osób fizycznych związanych z osobowością człowieka i obejmujących fizyczną i psychiczną integralność człowieka, jego indywidualność, godność i pozycję w społeczeństwie, co stanowi przesłankę samorealizacji osoby ludzkiej (por. M. Pazdan (w): System Prawa Prywatnego, t. 1, Warszawa 2007, s. 1117). Rola tych dóbr w społeczeństwie nieustannie wzrasta. Towarzyszy temu wzmocnienie ochrony prawnej dóbr osobistych (por. M. Pyziak –Szafnicka (w): System Prawa Prywatnego, t. 1, Warszawa 2007, s. 717, s. 719).

Więź emocjonalna łącząca osoby bliskie może być zaliczona do katalogu dóbr osobistych. Trudno bowiem znaleźć argumenty sprzeciwiające się uznaniu za dobro osobiste człowieka więzi rodzinnych, które stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej. Skoro dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c. jest kult pamięci osoby zmarłej, to -a fortiori – może nim być także więź między osobami żyjącymi. Nie ulega również wątpliwości, że śmierć osoby bliskiej zwykle stanowi dla rodziny wielki wstrząs, a cierpienia psychiczne jakie się z tym wiążą się, mogą przybrać ogromny rozmiar, tym większy, im mocniejsza była w danym wypadku więź emocjonalna łącząca zmarłego z jego najbliższymi. Nie każdą jednak więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie, rodzi poczucie krzywdy. Tylko zatem przy naruszeniu bardzo silnej więzi, np. między rodzicami, a dziećmi, małżonkami, można mówić o naruszeniu dobra osobistego, a osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie (por. uchwała SN z dnia 13.07.2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012, Nr 1, poz. 10). W przypadku więzi rodzinnej trudno jest często taki dowód przeprowadzić, choć niekiedy jej istnienie można domniemywać np. w przypadku śmierci dziecka bardzo silnie emocjonalnego związanego z matką dochodzącą kompensacji uszczerbku.

Wprowadzenie do kodeksu cywilnego w 1996 r. art. 448 w jego nowym, całkowicie zmodyfikowanym kształcie stanowiło rewolucyjną zmianę w zakresie ochrony dóbr osobistych. Ochroną tą objęto wszystkie dobra osobiste (por. A. Śmieja (w): System Prawa Prywatnego, t. 6, Warszawa 2009, s. 698). Przepis ten w aktualnym kształcie stanowi prawdziwy przełom dla polskiego prawa cywilnego, gdyż poprzednio polski ustawodawca bardzo ostrożnie podchodził do możliwości kompensowania krzywdy w formie zadośćuczynienia pieniężnego. Aktualnie ochroną majątkową są objęte wszystkie dobra osobiste, z tym jednak, że art. 445 k.c. jako przepis szczególny dotyczy trzech z nich: zdrowia, swobody seksualnej i wolności, zaś art. 448 k.c. pozostałych (por. A. Śmieja (w): System Prawa Prywatnego, t. 6, Warszawa 2009, s. 710). Dodanie przepisu art. 446 § 4 k.c. należy uznać za kolejny wyjątek od ogólnej zasady ochrony majątkowej dóbr osobistych określonej w art. 448 k.c. W świetle obecnie przeważającej interpretacji przepisu art. 448 k.c. mógłby on uzasadniać naprawienie szkody niemajątkowej tylko w oparciu o zasadę winy, podczas gdy w świetle art. 446 § 4 k.c. roszczenie o zapłacenie stosownego zadośćuczynienia uzasadnia każda podstawa odpowiedzialności deliktowej, co oznacza, że w rachubę wchodzi przede wszystkim odpowiedzialność na zasadzie ryzyka. Tym samym nowa regulacja wprowadzona w art. 446 § 4 k.c. jest znacznie korzystniejsza dla podmiotów w nim wymienionych, aniżeli próby znalezienia rozwiązania na gruncie art. 448 k.c., gdyż umożliwia jego uzyskanie zadośćuczynienia bez potrzeby wykazywania jakichkolwiek innych –poza w nim wymienionych –przesłanek. Przepis art. 446 § 4 k.c. nie wymaga również, przynajmniej w swojej warstwie słownej, naruszenia jakiegoś dobra osobistego objętego zakresem art. 23 k.c. Jego dodanie w 2008 r. zamyka dokonania ustawodawcy zmierzające w kierunku rozszerzenia zakresu odpowiedzialności za szkodę niemajątkową (por. A. Śmieja (w): System Prawa Prywatnego, t. 6, Warszawa 2009, s. 737, s. 698 -699, uchwała SN z dnia 22.10.2010 r. III CZP 76/10, OSNC –ZD 2011, nr B, poz. 42).

Osoba dochodząca zadośćuczynienia za spowodowanie śmierci osoby najbliższej nie jest poszkodowana jedynie pośrednio. Ten sam czyn niedozwolony może wyrządzać krzywdę różnym osobom. Źródłem krzywdy jest zatem czyn niedozwolony, którego następstwem jest śmierć. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, dla osób

mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Również zatem osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 k.c. może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego (por. uchwała SN z dnia 13.07.2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012, Nr 1, poz. 10).

Jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych więź rodzinna łącząca powodów ze zmarłą córką A. J. (1) była bardzo silna, miała charakter szczególny, odmienny od relacji z innymi członkami rodziny, co utrudniało powodom zrationalizowanie i zaakceptowanie faktu jej zerwania. Mimo braku wspólnego zamieszkiwania, powodowie i zmarła córka utrzymywali bardzo bliskie relacje rodzinne, regularnie spotykali się ze sobą, spędzali razem bardzo dużo czasu, pomagali sobie wzajemnie i byli dla siebie oparciem. Prawidłowo ukształtowane więzi łączące rodziców i dzieci są ze swojej istoty bardzo silne, a naturalną konsekwencją ich zerwania jest ból, cierpienie i poczucie krzywdy. Zerwanie więzi z córką A. wywołało u powodów tego rodzaju skutki, co potwierdzają ich zeznania, ale dodatkowo stan emocjonalny powodów wywołany doświadczeniem śmierci córki został zobiektywizowany za pomocą dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychologii. Ponadto zerwanie więzi z córką spowodowało u powódki H. K. utrwalone zaburzenia przystosowania emocjonalnego do rzeczywistości w wyniku doświadczenia urazu psychicznego, powodujące istotne oraz nieodwracalne zmiany w zakresie zdolności adaptacyjnych, co ma i będzie miało negatywny wpływ na jej dalsze funkcjonowanie psychospołeczne. Niezależnie od powyższego w realiach niniejszej sprawy, zachodzą podstawy do skonstruowania domniemania istnienia bardzo głębokiej więzi między powodami, a ich zmarłą córką A. ze względu na najbliższy stopień pokrewieństwa, częste i długotrwałe kontakty oraz młody wiek zmarłej. Tym samym powodowie jako osoby dochodzące roszczenia na podstawie art. 448 k.c. wykazali istnienie więzi ze zmarłą córką, stanowiącej ich dobro osobiste podlegające ochronie.

Przepis art. 448 k.c. nie tworzy samodzielnej podstawy odpowiedzialności, ale odsyła (podobnie jak art. 445 k.c.) do innych przepisów reżimu deliktowego, które wyraźnie wskazują podmiot odpowiedzialny i szczegółowe przesłanki jego obowiązku odszkodowawczego.

Sprawcą naruszenia dobra osobistego każdego z powodów był S. P.. Naruszenie dóbr osobistych powodów było skutkiem umyślnego naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, czyli działania bezprawnego i zawinionego, co odpowiada przesłankom odpowiedzialności odszkodowawczej, określonym w art. 415 k.c.

Natomiast przesłanką odpowiedzialności pozwanego Zakładu (...) za skutki powyższego zdarzenia jest umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, zawarta z samoistnym posiadaczem pojazdu, kierowanego przez S. P., przez którą zobowiązał się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający. Ponadto zakres odpowiedzialności pozwanego Zakładu (...) wynika z ustawy z dnia 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. 2003 nr 124 poz. 1152 z późn. zm.). Przepis art. 13 ust.2 powołanej ustawy stanowi, iż odszkodowanie wypłaca się w granicach odpowiedzialności cywilnej podmiotów objętych ubezpieczeniem. Oznacza to, iż świadczenie ubezpieczyciela obejmuje zapłatę sumy pieniężnej odpowiadającej wysokości poniesionej przez poszkodowanego szkody (art. 805 k.c.). Wysokość odszkodowania powinna być ustalona według reguł ustalonych w art. 363 k.c. Z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia (art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych).

Aprobując pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w powoływanej już uchwale z dnia 13 lipca 2011 r. (III CZP 32/11, OSNC 2012, Nr 1, poz. 10), zgodnie z którym, osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 k.c. jest osobą poszkodowaną bezpośrednio i może dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego, jak również stanowisko zawarte w uchwale z dnia 20 grudnia 2012 r. (III CZP 93/12, Monitor Prawniczy rok 2013, Nr 2, str. 58), zgodnie z którym artykuł 34 ust. 1 ustawy z 22.5.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych,

Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) - w brzmieniu sprzed 11.2.2012 r. - nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. oraz uwzględniając, iż w art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych jest wprost mowa o szkodach będących następstwem śmierci, uznać należy, iż wystąpiły przesłanki odpowiedzialności strony pozwanej za szkodę niemajątkową wyrządzoną każdemu z powodów.

Odnosząc się w tym miejscu do stanowiska, które powołując się na treść art. 448 k.c. kwestionuje tezę o bezpośrednim charakterze krzywdy po śmierci osoby bliskiej, jako skutku zdarzenia w postaci wypadku komunikacyjnego, wskazać należy, iż zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie na gruncie art. 448 k.c. spotykane jest ujęcie, iż krzywdę stanowi już samo naruszenie dobra osobistego. Przy przyjęciu takiego założenia szkodą niemajątkową jest naruszenie dobra osobistego, zaś rozmiar ujemnych doznań, jakie się z tym wiążą dla poszkodowanego, stanowi podstawowy czynnik brany pod uwagę, przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia (por. A. Śmieja (w): System Prawa Prywatnego, t. 6, Warszawa 2009, s. 701).

Niezależnie od powyższego przyjąć należy, iż zerwanie więzi rodzinnej mającej charakter dobra osobistego stanowi bezpośredni skutek zdarzenia szkodzącego, podobnie jak utrata życia przez osobę zmarłą, a jedynie ujawniający się w sferze prawnej innego podmiotu (osoby bliskiej).

Na podstawie art. 448 § 1 k.c. rekompensatą za naruszenie dobra osobistego jest zadośćuczynienie pieniężne. Spośród funkcji spełnianych przez zadośćuczynienie współcześnie na czoło wysuwa się funkcja kompensacyjna. Przyznana z tego tytułu suma pieniężna powinna wynagrodzić doznane przez poszkodowanego cierpienia fizyczne i psychiczne oraz utratę radości życia. Ma mu również ułatwić przezwycięzenie ujemnych przeżyć, dzięki czemu zostaje przywrócona, przynajmniej częściowo, równowaga, która została zachwiana na skutek popełnienia czynu niedozwolonego. Dla wysokości zadośćuczynienia jako świadczenia o charakterze kompensacyjnym, podstawowe znaczenie ma zawsze rozmiar doznanej krzywdy, który zależy od wielu czynników np. wieku, nieodwracalności skutku naruszenia dobra osobistego, osobistej sytuacji poszkodowanego, w tym również jego przyszłych perspektyw życiowych. Znaczenie może mieć również stopień winy sprawcy. Przy określeniu wysokości zadośćuczynienia powinien także obowiązywać pewien zobiektywizowany sposób oceny następstw naruszenia dobra osobistego.

Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 kwietnia 2010 r., (I ACa 178/10, opubl. OSA w Ł., rok 2010, Nr 3, poz. 24), powołując się na publikację P. H. "Zadośćuczynienie za śmierć tylko dla członków najbliższej rodziny", (Rzeczpospolita z 9 lipca 2009 r.) wskazał, iż mierzenie skali cierpienia osoby, która nie doznała uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia, pozostaje poza możliwościami dowodowymi sądu i zakładu ubezpieczeń. Aktualny stan wiedzy nie pozwala na udowodnienie rozmiaru uczuć i przywiązania czy też ich braku. Przede wszystkim zaś trudno zakładać, aby ustawodawca "premiował" osoby o słabszej konstrukcji psychicznej, reagujące intensywniej na sytuację traumatyczną, a gorzej traktował roszczenia osób o osobowości zamkniętej, kumulującej w sobie wewnętrzne emocje. Kryterium bólu jest więc nieprzydatne w praktyce sądowej, a ustawodawca wprowadzając przepis art. 446 § 4 nie odwołuje się do niego, zakładając, że utrata osoby najbliższej zawsze wywołuje ból. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zadośćuczynienie ma kompensować nie tyle doznany ból spowodowany śmiercią osoby bliskiej, lecz przedwczesną utratę członka rodziny. Dobrem osobistym, którego naruszenie wymaga rekompensaty, jest zatem prawo do życia w rodzinie. Najwyższe zadośćuczynienia powinny być zasądzone na rzecz osób, które na skutek śmierci stały się samotne, bez rodziny. Tak też należy potraktować roszczenia rodziców, którzy utracili ostatnie dziecko i nie będą mogli już mieć własnych dzieci. Wysokość zadośćuczynienia nie powinna natomiast zależeć od sytuacji majątkowej zmarłego. W każdym wypadku wysokość zadośćuczynienia powinna zostać dokonana z uwzględnieniem okoliczności, że śmierć każdej osoby jest zdarzeniem pewnym, które prędzej czy później musi nastąpić. Tym samym zadośćuczynienie rekompensuje w istocie często jedynie wcześniejszą utratę członka rodziny. W orzecznictwie sądowym i doktrynie zostały wypracowane kryteria ustalania zadośćuczynienia pieniężnego za naruszenie dóbr osobistych (art. 23 i art. 24 w zw. z art. 448 KC). Sąd orzekając w przedmiocie takiego żądania musi wziąć pod uwagę kompensacyjny charakter zadośćuczynienia i rodzaj naruszonego dobra - ciężar gatunkowy poszczególnych dóbr osobistych nie jest bowiem jednakowy i nie wszystkie dobra osobiste zasługują na jednakowy poziom ochrony za pomocą środków o charakterze majątkowym.

Ponadto, sąd musi zbadać nasilenie złej woli sprawcy oraz celowość zastosowania tego środka. Przekłada się to zarówno na możliwość zasądzenia zadośćuczynienia w konkretnej sprawie, jak i na jego wysokość. W sprawach o zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych typowe zadośćuczynienie wynosi kilka, kilkanaście, maksymalnie 20 - 30 tys. zł (jedynie tzw. celebryci w procesach cywilnych przeciwko "tabloidom" za naruszenie dóbr osobistych w postaci np. prawa do wizerunku, prywatności lub intymności otrzymują wyższe kwoty, ale jest to spowodowane ich wysokim statusem materialnym). Z uwagi na ciężar gatunkowy dobra osobistego w postaci prawa do życia w rodzinie, wywodzonego obecnie z art. 446 § 4 KC powinno ono w hierarchii wartości zasługiwać na wzmożoną w porównaniu z innymi dobrami ochronę. Naruszenie tego dobra stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego, niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich. Dlatego doznana w tym przypadku szkoda jest bardziej godna ochrony z uwagi na naruszenie dobra wysokiej rangi i w najwyższym stopniu. Ponadto w przypadku, gdy uprawniony z art. 446 § 4 KC stał się osobą samotną, a z uwagi na wiek nie może już założyć rodziny, utrata osoby bliskiej ma zawsze charakter nieodwracalny.

Podzielając przytoczone rozważania Sądu Apelacyjnego oraz przenosząc je na grunt rozpoznawanej sprawy trzeba wskazać, że zmarła A. J. (1) była dzieckiem powodów. Więzy rodzinne łączące powodów i zmarłą córkę były bardzo bliskie i znajdowały swój wyraz w utrzymywaniu stałych i szerokich kontaktów osobistych oraz wzajemnej pomocy i wspieraniu się. Nie może budzić wątpliwości, iż prawidłowo ukształtowane więzi rodzinne między rodzicami i dziećmi, są wyjątkowo silne, w związku z czym ich zerwanie z reguły powoduje ból, cierpienie i poczucie krzywdy. Po śmierci córki powodowie doświadczyli bardzo głębokiego żalu po jej stracie, któremu towarzyszyły zakłócenia ich życia psychicznego. Wszelkie uroczystości rodzinne oraz kontakty z mężem zmarłej córki oraz jej dziećmi przyczyniają się do utrwalania u powodów wspomnień związanych ze śmiercią córki, wywołują u nich smutek oraz płacz w przypadku powódki. Bez wątpienia ukazuje to, iż więzi łączące powodów ze zmarłą córką miały charakter szczególny, odmienny od relacji z innymi członkami rodziny, co utrudniało powodom zracjonalizowanie i zaakceptowanie faktu utraty jej osoby. Na podstawie średniej statystycznej długości życia w Polsce, wynoszącej 81 lat w przypadku kobiet oraz 72 lata w przypadku mężczyzn (dane GUS z 31.07.2012 r. w sprawie przeciętnego trwania życia w 2012 r. (...)stat.gov.pl/gus), oraz wieku powodów w chwili śmierci córki, można założyć, iż powódka H. K., mająca w chwili śmierci córki 58 lat, postawałaby z nią w bliskich relacjach rodzinnych jeszcze przez 23 lata, a powód H. K., który w chwili śmierci córki miał 65 lat, tworzyłby z córką rodzinę jeszcze przynajmniej 7 lat. Krzywda powodów spowodowana śmiercią dziecka jest zatem znaczna, a doznanego cierpienia nie da się przełożyć na żadną kwotę pieniężną. W konsekwencji zadośćuczynienie z art. 448 § 1 k.c. powinno przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość.

Nie można jednak pomijać, iż powodowie po śmierci syna nie stali się osobami samotnymi i pozbawionymi rodziny. Powodowie mają jeszcze troje dzieci oraz dziewięcioro wnucząt, a najmłodsza córka, jej mąż oraz dziecko, mieszkają razem z powodami. Uwzględnić również należy, iż sprawca wypadku komunikacyjnego nie działał z zamiarem naruszenia dóbr osobistych powodów, a tym samym nie występowało nasilenie jego złej woli.

Podnieść także należy, iż od daty naruszenia dobra osobistego powodów minęło ponad 5 lat. Upływ tak długiego okresu czasu z pewnością spowodował przezwycięzenie chociażby częściowo ujemnych przeżyć spowodowanych faktem utraty osoby bliskiej. Nie może bowiem budzić wątpliwości, że w większości przypadków ból po śmierci osoby bliskiej ustępuje wraz z upływem czasu, który pozwala zapomnieć o nieszczęściu.

Powyższe wnioski znajdują zresztą potwierdzenie z zebrany materiał dowodowy, który wskazuje, iż typowe zaburzenia adaptacyjne o istotnym nasileniu, mogącym dezorganizować bieżące funkcjonowanie psychospołeczne, utrzymywały się u powoda S. K. przez stosunkowo krótki okres czasu i w zasadzie nie przekraczały ram czasowych stanu naturalnej reakcji żałoby.

Dokonując ustalenia stosownego zadośćuczynienia nie można pomijać, iż zmarła córka powodów posiadała już własną rodzinę. Jej więź z powodami, aczkolwiek bardzo silna, nie kształtowała się już w realiach wspólnego zamieszkiwania z rodzicami i prowadzenia z nimi wspólnego gospodarstwa domowego.

W ocenie Sądu Okręgowego w przedstawionych wyżej okolicznościach odpowiednią sumą tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę doznaną przez powódkę H. K. będzie kwota 50 000 zł, a za krzywdę doznaną przez powoda S. K. – kwota 40 000 zł. Kwoty te niewątpliwie przedstawiają ekonomicznie odczuwalną wartość i posłużą przystosowaniu się powodów do nowych warunków, dzięki czemu zostanie przywrócona równowaga zachwiana na skutek popełnienia czynu niedozwolonego. Zarazem jednak pozostają umiarkowane i adekwatne do zakresu krzywdy i stopnia nasilenia złej woli sprawcy czynu niedozwolonego.

Dokonując zróżnicowania wysokości zadośćuczynienia przyznanego powodom, Sąd uwzględnił, iż w świetle zebranego materiału dowodowego, krzywda doznana przez powódkę jest większa. Wskazuje na to nie tylko zakładane znacznie dłuższe trwanie jej więzi z córką, gdyby nie doszło do jej zerwania na skutek czynu niedozwolonego, ale wynikające z opinii biegłego psychologa skutki jej zerwania w postaci utrwalonych zaburzeń adaptacyjnych w postaci niemożności pogodzenia się ze stratą, nadwrażliwości emocjonalnej na tematy związane bezpośrednio ze śmiercią córki oraz następstwami tej śmierci, mocno rozbudowanym poczuciem żalu i krzywdy w związku z jej śmiercią. Skutki te wskazują, iż więź łącząca powódkę z córką była wyjątkowo silna, w związku z czym jej zerwanie wyrządziło powódce większą krzywdę niż powodowi.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o Ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. W przypadku gdyby wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w ust. 1, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego. W terminie, o którym mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń zawiadamia na piśmie uprawnionego o przyczynach niemożności zaspokojenia jego roszczeń w całości lub w części, jak również o przypuszczalnym terminie zajęcia ostatecznego stanowiska względem roszczeń uprawnionego, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania (art. 14 ust. 2).

Świadczenia odszkodowawcze zakładu ubezpieczeń są terminowe. Zakład nie pozostaje jednak w opóźnieniu co do kwot nie objętych "jego decyzją", jeżeli poszkodowany po jej otrzymaniu lub wcześniej nie określił kwotowo swego roszczenia (por. wyrok SN z 6 lipca 1999 r., III CKN 315/98 OSNC 2000/2/31/52).

W niniejszej sprawie powodowie zawiadomili pozwany Zakład (...) o szkodzie w dniu 23 lipca 2012 r. określając kwotowo roszczenie o zadośćuczynienie. Pozwany zakończył likwidację zgłoszonej szkody w dniu 30 lipca 2012 r.

Uwzględniając, iż termin określony w art. 14 ustawy o Ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych upłynął w dniu 22 sierpnia 2012 roku, a strona pozwana nie wykazała, aby ustalenie okoliczności niezbędnych do ustalenia jej odpowiedzialności albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe w tym terminie, powodom przysługują odsetki za opóźnienie w zapłacie zasądzonych kwot od dnia 23 sierpnia 2012 r.

W pozostałym zakresie żądania pozwów były niezasadne i podlegały oddaleniu jako wygórowane.

O kosztach procesu w sprawie z powództwa H. K. Sąd orzekł na podstawie art. 100 zdanie I k.p.c. w zw. z art. 98 § 2 k.p.c. i art. 99 k.p.c., dokonując ich stosunkowego rozdzielenia, albowiem żądanie powódki zostało uwzględnione w części wynoszącej 55,55 %, a obrona pozwanego w części wynoszącej 44,45 %.

Niezbędne koszty procesu poniesione przez powódkę wyniosły 3 756,80 zł i obejmują: wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym w kwocie 3 600 zł odpowiadające stawce minimalnej określonej w § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności opłat za czynności radców

prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 z późn. zmianami), wydatek w kwocie 17 zł w związku z koniecznością uiszczenia opłaty skarbowej od dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa oraz wydatek w kwocie 139,80 zł na koszty opinii biegłego z zakresu psychologii.

W ocenie Sądu niezbędny nakład pracy pełnomocnika powódki, a także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika powódki w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia nie uzasadniał zasądzenia wynagrodzenia za jego czynności w wysokości dwukrotnej stawki minimalnej.

Niezbędne koszty procesu poniesione przez stronę pozwaną w sprawie z powództwa H. K. wyniosły 3 617 zł i obejmują: wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym w kwocie 3 600 zł odpowiadające stawce minimalnej określonej w § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 z późn. zmianami) oraz wydatek w kwocie 17 zł w związku z koniecznością uiszczenia opłaty skarbowej od dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa.

Uzasadnione wynikiem procesu koszty powódki, po zaokrągleniu wyników obliczeń do pełnego złotego, stanowią kwotę 2 087 zł ($3\,756,80\text{ zł} \times 55,55\% = 2\,087\text{ zł}$), a strony pozwanej odpowiednio –kwotę 1 608 zł ($3\,617\text{ zł} \times 44,45\% = 1\,608\text{ zł}$). Różnica między uzasadnionymi kosztami procesu poniesionymi przez każdą stronę, wynosząca 479 zł, została zasądzona od pozwanego na rzecz powódki tytułem zwrotu kosztów procesu.

O kosztach procesu w sprawie z powództwa S. K. Sąd orzekł na podstawie art. 100 zdanie I k.p.c. w zw. z art. 98 § 2 k.p.c. i art. 99 k.p.c., dokonując ich wzajemnego zniesienia, albowiem przy uwzględnieniu żądania powoda w części wynoszącej 44,44 %, a obrony pozwanego w części wynoszącej 55,56 % oraz niezbędnych kosztów procesu każdej strony wynoszących w przypadku powoda 3 927,20 zł (wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym w kwocie 3 600 zł, wydatek w kwocie 17 zł w związku z koniecznością uiszczenia opłaty skarbowej od dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa oraz wydatek w kwocie 310,20 zł na koszty opinii biegłego z zakresu psychologii), a w przypadku pozwanego 3 617 zł, uzasadnione wynikiem procesu koszty każdej strony są zbliżone i stanowią w przypadku powoda kwotę 1 745 zł ($3\,927,20\text{ zł} \times 44,44\% = 1\,745\text{ zł}$), a w przypadku strony pozwanej kwotę 1 648 zł ($3\,617\text{ zł} \times 45,56\% = 1\,648\text{ zł}$).

O obowiązku uiszczenia opłaty sądowej, od uwzględnionej części obu powództw w kwotach 2 500 zł ($50\,000\text{ zł} \times 5\% = 2\,500\text{ zł}$) oraz 2 000 zł ($40\,000\text{ zł} \times 5\% = 2\,000\text{ zł}$), od której powodowie zostali zwolnieni oraz zwrotu przez stronę pozwaną kwoty 21,20 zł, stanowiącej 55,55 % wydatków Skarbu Państwa związanych z opinią biegłego z zakresu psychologii, Sąd Okręgowy rozstrzygnął w oparciu o treść art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zw. z art. 100 k.p.c., uwzględniając, iż pozwany w tym zakresie przegrał proces.

Stosownie do treści art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 100 k.p.c. Sąd nakazał ściągnąć od powódki H. K. z zasądzonego roszczenia pozostałą część wydatków Skarbu Państwa związanych z opinią biegłego z zakresu psychologii w kwocie 17 zł.

Na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd odstąpił od obciążenia powodów nieziszczonymi opłatami sądowymi od oddalonych części powództw, mając na uwadze odszkodowawczy charakter dochodzonych roszczeń oraz okoliczność, iż ustalenie należnego powodom zadośćuczynienia zależało od oceny Sądu.